સોળ વરસની સતી

અને

નવ વર્ષનો પતિ

ભાગ—૧—૨

—:લેખક:—

(કોમીકકવિ) મગનલાલ બાપુજી - ગોધરાવાળા

લેખકની પરવાનગીથી છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર

બુકસેલર જદુલાલ નારણદાસ ચોકસી

ઠે. સ્વામીનારાયણના મંદીર પાસે [દુકાન] મુ. નડીઆદ

આવૃતી ૧   પ્રત ૮૦૦૦   સન ૧૯૭૨

કીંમત રૂ. ૦-૧-૬

ઉમરેઠ સરસ્વતી પ્રીં. પ્રેસમાં રતીલાલ બાળકૃષ્ણ
ત્રીવેદીએ પ્રકાશકને માટે છાપ્યું.

પ્રેમી યુગલના સુખી સંસારનું સારૂં પરીણામ

આ પુસ્તક ફેરી કરનારાઓને સસ્તા ભાવથી
આપવામાં આવશે

શ્રીહરિ.

સોળ વરસની સતી

અને

નવ વર્ષનો પતિ

ઉર્ફે

બાળલગ્નનો બળાપો.

ભાગ — પહેલો

રાગ — બારમાસી

અરેરે સોળ વરસે, વીવા કર્યો તો હરખે;
માબાપ તો હુલાસી, મુજને અતી ઉદાસી—૧
મારી અઢાર જાન આવી, સખીઓ તે જોઇ આવી;
હૈ કંથ ઉમર નાની, કાઢીશ કયાં જુવાની—૨

આ વાત સાંભળીને, પડી હું મુછી ખાઇને;
એ દશા કેમ કરવું, મુંઝાઇ મારે મરવું—૩
મારે જુવાની તાનો, પિયુડા મારા નાનો;
માબાપે કીધું ભુંડું, સોધ્યુ ના જોડું રૂડું—૪
હું કહેતી'તી ફળીયામાં, કે જઇશ સાસરામાં;
ત્યાં જઇને રંગ માણું, પણ આવું ન્હોતું જાણ્યું—૫
માબાપે ઊંધું કીધું, તેને કરવું મારે સીધું;
ફરી હર્ષથી સાંભર્યું, ફરી બહાર સર્વે ગયું—૬
ગયાં સર્વે મને મેલી, હું ઘરમાં એકેલી;
વીચારમાં થઇ ઘેલી, હું દુઃખમાં ડુબેલી—૭
મને વાર નથી મરતાં, પણ આપઘાત કરતાં;
અવતાર સાત આવે, આ એકે પાર આવે—૮
જેવી પ્રભુની મરજી, એ વાત એણે સરજી;
એવું મનમાં વીમાસી, બેઠી જઇ અગાશી—૯
એટલે જાન ચાલી આવે, ગોરીઓ ગીત ગાવે;
મને નયને નિર આવે, ઉદાસી ઉપજાવે—૧૦
ગઇ જાન સો ઉતારે, જમવા સહુ પધારે;
વિચારને વિચારે, હું રોઉં વારે વારે—૧૧

પછીજ માંવરામાં, હું બેઠી તેની સામે;
નીરખીને નાનું બાળ, અંગે ઉઠે છે ઝાળ—૧૨
હું ઉઠી જ્યારે પરણી, નવ વાત જાય વરણી;
મને અતી રે બગાપો, કોને કહું કહાપો—૧૩
હું બનીતી દીવાની, થઇ જાન ચાલવાની;
સરવેજ રાહ પાડે, બેસો વહુજી ગાડે—૧૪
કે જઇને ગાડે બેઠી; પુરી ચીન્તામાં પેઠી;
હૈયુ ભરાઇ જાતું, કે મુજને ન રહેવાતું—૧૫
નીરખીને મારૂં મુખ, સો કે છે શું છે દુઃખ;
પીયર છે પનોતું, વળી સાસરૂં છે સોતું—૧૬
લાજું જવાબ દેતાં, ઉપડે ન જીભ કેતાં;
બીજા શું જાણે મારૂં, હું ક્યાં જઇ ઉગારૂં—૧૭
હું એને નથી રોતી, પણ કંથ સામું જોતી;
અરેરે નાનું બાળ, હજુ વહે છે લાળ--૧૮
અરે આનામાં શું છે. એ સંગ માણવું છે;
કેવાં નશીબ બળીયાં, આશા થયાના પડીયાં--૧૯
રસ્તે આવું હું રોતી, એમ સાસરામાં પોતી;
નંણદીઓ મારી સાથે, મુને ઝાલી એક હાથે—૨૦

બહુ હવેલી જુવો તો, કાલાંજ શું રૂવો છો;
પૈસા અહીં છે પુરા, વૈભવ નથી અધુરા—૨૧
કેવા દીસે કબાટ, ખાસા પડેલા ખાટ;
વિવિધ નવ રંગ, જુઓ પડયા પલંગ—૨૨
જોઈને આવું સુખ, વીસારી મેલો દુઃખ;
શા માટે રે રડો છો, કાંઇ અમને કહો છો—૨૩
એવું જ કીધું જ્યારે, કેવી હતી હું ત્યારે;
શરમાણી ખુબ ચીતે, કહેવું ન એવી રીતે—૨૪
આ દુઃખ કયાં બતાવું, કોને કહુંજ આવું;
પણ જાણ્યું મનઠામાં, છે ઝાળ તનઠામાં—૨૫
બળી માળ ને હવેલી, ભલે બળી જાય વેલી;
મને સાસરૂં છે સુળી, પૈસામાં સુક ધુળી—૨૬
જોઇને આ કબાટ, મને થાય છે ઉચાટ;
તારી ખાટય નાખ ખુણે, મને દુઃખ આવી પુણે—૨૭
વિવિધ આ પલંગ, જોતાં નથી ઉમંગ;
તારો ભાઇ નાનો બાળ, દેખી ઉઠે છે ઝાળ—૨૮
પણ મન માન્યો સ્વામી, હે દૈવ હું ન પામી;
મેં વરત નહીં કરેલા, બહુ પાપ તો ભરેલાં—૨૯

પછી નણુદી મારી બોલી, વહુ જાવ બાર ખોલી;
જઇ સુઇ તો રહોને, ઉદાસી મુકી દોને—૩૦
હું ગઇતી ત્યાં ઉમંગે, પોઢયા પિયુ પલંગે;
જઇ ગોદડું મેં તાણ્યું, પિયુડે મારે જાણ્યું—૩૧
સામી ઉભેલી જોઇ, શું ચુડ આવી કોઇ;
મને જાણી એણે ભુત, કર્યું જ એણે તુત—૩૨
તેણે તર્ત રાડ પાડી, તું તો દોઠ મારી માડી;
કે વોય મારા બાપ, આ કયાંથી આવ્યું પાપ—૩૩
હું બોલુ થોડી થોડી, નણુદીજ મારી દોડી;
મારા ભાઇને આ મારે, કોઇ આવો આની વારે—૩૪
પોતેજ મોટી થઇ છે, એની બુદ્ધિ ફરી ગઇ છે;
એમ બાર વાત થાયે, મારૂં દીલ બહુ મુંઝાયે—૩૫
ઓ ઇશ કેમ થાશે, અહીં લાજ મારી જાશે;
શરીર મારૂં ધ્રુજે, વીચાર તો ન સુજે—૩૬
ભલે થાય જે થવાનું, કરી કાઢયું મેં ખાવાનું;
પીયરથી લાવેલી, દીધું પલંગ મેલી—૩૭
વસ્તુ ખાવાની તાજી, તે દેખી થયો રાજી;
એમ કહીને મેં ચખાડયું, હવે રાડ નહીંજ પાડુ—૩૮

ખાતાં ખાતાં તે બોલ્યો, તમે કોણ છો તે બોલો;
તું શીદ આવી આંહી, તે દે મને બતાવી—૩૯
રે શો જવાબ દેવો, કાંઇ ન જાણે એવો;
અરેરે ! ! છેક નાનો, બહુ ચારે ગયો છાનો—૪૦
વીચાર ઠીક કીધો, જવાબ ઠીક દીધો;
કહ્યું મેં વીચારી, હું નારી છું તમારી—૪૧
હું આવી છું ઉમંગે, સુવા તમારી સંગે;
રમોને રૂડે રંગે, પ્યારા પિયુ ઉમંગે—૪૨
તું શું રમત લાવી, તે દે મને બતાવી;
તું આવી હોસલાવા, પેંડા પુરા દે ખાવા—૪૩
રમતની નથી ખામી, તમે ખાઓ મારા સ્વામી;
બહુ પ્યારથી જણાવ્યું, રમત રૂડી ગણાવું—૪૪
સોળ સોગટાંને પાસા, રમવા કર્યા છે ખાસા;
ચોપાટ છે આ પાસે, રમીએ આપણ સાથે—૪૫
તેમાં જે કોઇ હારે, પ્રભુ ચટે તેની વારે;
નાખોને દાવ સ્વામી, કાંઇ ન રાખો ખામી—૪૬
રમતાં રમતાં રૂવે, ટગમગ આસું લુવે;
નીરખીને મારૂં મુખ, અતીશે લાગે દુઃખ—૪૭

આવા કજોડાના સ્વામી, અક્કલ તણી છે ખામી;
એ બેઠા બેઠા રૂવે, વળી મારા સામું જુવે—૪૮
સમજ્યો ન કાંઇ બાળ. મને અંગે ઉઠી ઝાળ;
આ સાથ રે'વું વાસો, ઉંડા મુકયો નીશાસો—૪૯
શી વાત કહુંજ એની, લાંબી કથા જ તેની:
નથી કહીજ જાતી, નથી છાતીમાં સમાતી—૫૦
તું બહુજ મારી પ્યારી, તેથી તને ઉચારી;
જો બીજે કાને જાશે, ફજેતી મારી થાશે—૫૧
આ એક દીન ખાસો, બન્યો અન્યો તમાસો;
હસવું ને બીજી હણ્ય, એ વાત આવી જાણ્ય —૫૨
સો ગયા ગામ મેલી, હું ઘરમાં એકેલી;
પિયુ ગયેલ રમવા, તે વખતે આવ્યા જમવા —૫૩
આવીને તાણ્યો છેડો મુકયો ન મારો કેડો:
તું આવ મને ખાવા, નહી તો ન દઇશ જાવ.—૫૪
બ્રાહ્મણ આવ્યો માંગવાને, હું લાવી ભાગવાને;
આવી ઉભો ફળીમાં, કે બાઇ તું તો બીમાં—૫૫

હું બીને નથી જાતી, પણ ખુબ શરમાતી;
માગે પિયુડો ખાવા, હે તો હઉંજ જાવા—૫૬
મુકાવ્યો મેં તો છેડો, તોયે ન મુકયો કેડો;
એ રાડ પાડી રૂવે, બ્રાહ્મણ ઉભો જુવે—૫૭
બ્રાહ્મણ વચન કે આવાં, એને આપો બેન ખાવા;
બાળકની હઠ એવી, પણ માની હઠ કેવી—૫૮
બ્રાહ્મણની શુણી વાણી, મુકયો નીસાસો તાણી;
હું શું દઉં જવાબ, એ છોરૂનો છે બાપ—૫૯
શરમાણી મનમાં તો, આપી કયોં મેં જાતો;
આશીસ આપે આવી, લખ્યુ હશે જે ભાવી—૬૦
આવા બને તમાસા, તેથી નાખું નીસાસા;
તુજ પાસ વાત થાય, બીજે તે કયાં કહેવાય—૬૧
મગનની સુણી વાણી, તમે સમજો સૌ પ્રાણી;
આવે છે નર રેવાસે, બીજા ભાગમાં કહેવાસે—૬૨

ભાગ — ૨

રાગ બારમાસી

નણંદીની સાથે રહું છું દુઃખોમાં ડુબી જઉં છું
સંસાર ચીત્ત છોડી પ્રભુમાં ચીત્ત જોડી ૬૩

વળી મનમાં વીચારૂં ઠરવાનું નથી બારૂ
વીરહની અકળામણ હું કયાં જઈને કાઢું ૬૪

પ્રીતમનું દુઃખ ભારી પ્રભુ ચઢજો મારી વારી
સ્વામી છે મારો છોટો માટે કરી દો મોટો ૬૫

એમ કહીને રોઉં પ્રીતમના સામું જોઉં
ઉભો તો બાની પાસે તે દેખી મુને નાસે ૬૬

વળી દેખી તેના ચાળા મારા મન બળે લાળા
એ વાત ઉર વિચારી પકડીતી વીષ મારી ૬૭

આમાં વાંક નથી મારો મુજ પીતા હત્યારો
દીકરી કજોડે આપી હાથે બન્યો છે પાપી ૬૮

માતાના મન ચાંપી તો ખાંપી મને બાંધી
નાના પતિની સાથ ઝલાવ્યો મારો હાથ ૬૯

પતિને સમજાવ્યો તોય શાનમાં ન આવ્યો
મને આ કહી એ દાવ માન પુઠળે તે આવે ૭૦

સખી તું દુર થાને ઘરનાંથી બહાર જાને
વળી સુણી મારી વાતે કરવા હે આપઘાતે ૭૧

મને દુઃખ પડે છે બહુએ હું ક્યાં જઇને કહુએ
પતિ તણા વીયોગ શી રીતે હવે સહુએ ૭૨

માટે સખી હો મારી બંધ કરને તું બારી
સંસારથી જવાની આવી છે મારી વારી ૭૩

મુજ માતા પીતા એવાં દુનીઆમાં જોવા જેવાં
છુપેલા દેવ પુંજી ફરી માગી લેવા જેવાં ૭૪

કુદરત અપાર ખુબી માટે આવી હું ઉબી
પણ પ્રાણનાથ મારા છે મુજને તારનારા ૭૫

આવો ને મારા સ્વામી રાખો જરા ન ખામી
દુઃખી છે દીન દારા દીલદાર યાર મારા ૭૬

તારા હોટા જ્યારે દેખું ત્યારે વાત એમ પેખું
ઓ બાલા આવો પાસે પુરોને મનની આશે ૭૭

મને શીદ આમ બાળો આવીને હવે ઠારો
મારાં મરજો માને બાપે મેં શું કર્યાં ત્યાં પાપે ૭૮

વળી પરણી મારાં કાપ્યાં નવ સુખ મને આપ્યાં
મારા સુખના સમયે તેં દુઃખ મારાં માપ્યાં ૭૯

ઉંચી છે તારી મેડી કુળવાન તારી પેઢી
તે સર્વે અહીંયાં રહેશે નવ દુઃખ મારૂં લેશે ૮૦

સર્વે વાતે હું સુખી પણ એક વાતે દુખી
તે મન મારૂં જાણે પિયુ દયા ન આણે ૮૧

એમ કહીને બાર બેઠી પછીથી ઘરમાં પેઠી
પાણીડાં ભરવા કાજે પ્રીતમ મળ્યા ત્યાં આજે ૮૨

મેં હાથ તેનો ઝાલ્યો પણ તે જરી ન હાલ્યો
ઉપરથી ચુમ ચાડી મારી આબરૂ જગાડી ૮૩

તેથી હું ગભરાણી ચુપે જઈ છુપાણી
આજુદી મારી થાશે ગરેર કેમ જાશે ૮૪

જાણ્યુ હું જઇ જમીશું નીજ સાથમાં રમીશું
ત્યાં જઇને સુખ માણ્યું તે લોકે સર્વે જાણ્યું ૮૫

ખુણામાં બેસી રોઉં ફરી આડી અવળી જોઉં
વીધીએ લખેલું દુઃખ તો ક્યાંથી મળે સુખ ૮૬

પછી મનમાં મુંઝાઉં શી રીતે બહાર જાઉં
જો આજ નહી જવાયે સાસુડી ગુસ્સે થાયે ૮૭

ફરી કરી વીચાર નીકળી હું તો બહાર
તેવામાં નણંદી બોલી મારા ભાઇને શું મારે ૮૮

વળી સુણી તેની વાણી હું બહુ થઇ દીવાની
આ વાત મનમાં લાવું પણ કોને કહું હું આવું ૮૯

પીએર રહિને મેં તો અધીક સુખ માણ્યું
સાસરીએ પડશે દુઃખ મેં તેવું નોતું જાણ્યું ૯૦

વળી ગમતું નથી ખાવું અરે શરીરે નાવું
મને ઉંઘ ન આવે ઉદાસી ઉપજાવે ૯૧

નિંદ્રા દેવીને તાબે પ્રીતમ તો થયાતા
મારા મનના ઉમળકા મુજ મનમાં રહ્યાતા ૯૨

પછી હું જઇને બોલી દરસન દીયોને સ્વામી
પડદો દીયોને ખોલી નવ રાખો જરી ખામી ૯૩

નોચે ન સામું જુએ પડયો પડયો તે રૂએ
તે દેખી હું ડરૂં છું નીજ સાથમાં રડું છું ૯૪

દીલ માંહી દુઃખ સાલે હીંમત કોઇ ન આલે
મૂર્છા ખઇ પડતી દીન રાત રહું હું રડતી ૯૫

મરજો કુટુંબ કબીલો મરજો ભાઇ છબીલો
ઉદર પોતાનું ભરવા તે પડયો વચ્ચે નડવા ૯૬

પુત્રનું ભલું કરવા માબાપ પડયાં આડે
પોતાનું ભલું કરવા દીકરીને નાંખી ખાડે ૯૭

આ જગતમાં હમોને કો નથી તારનારો
ઓ પ્રભુ આવ વારે આવ્યો છે તારો વારો ૯૮

માબાપે જન્મ આપી મને દુઃખમાં છે નાંખી
સાસુ અને નણંદના દુકારા રહી છું આંખી ૯૯

બધી હમારી વાતો નણંદીને જ્યારે કીધી
ત્યારે ઉપરથી ગાળો બે ચાર મુને દીધી ૧૦૦

કષ્ટ છે પ્રભુજી મારા શું જીદગીને બાળો
કો રીતે હું ન ફાવી તેં મુજને છે તાવી ૧૦૧

માટે બતાવો રસ્તો આવે પીયુજી હસ્તો
સો દુઃખ મારૂં તારી મુજને લીએ ઉગારી ૧૦૨

શરીર સો સુકાઇ ખોખું થયું છે ખાલી
તાકાત ન રહીરે બીના મોતથી મરીરે ૧૦૩

વળી નીશાળે જાતો લેઈ રેવડી તે ખાતો
તે ઘેર આવી કહેતો મારે છે મુજને મેહેતો ૧૦૪

આ બોલ સાંભળીને ઘણી હું મનમાં લાજુ
જરી જો વચ્ચમા બોલું રે' લાકડું ન માજું ૧૦૫

સાસરીએ સાત માસ રહી હતી હું જ્યારે
માબાપે મન વીચારી આણુ કીધુ ત્યારે ૧૦૬

પીયરમાં જઇને ભોજાઇ હતી જે ચાણી
સાસરીઆ કેરા દુઃખની વાતો કહી મેં છાની ૧૦૭

ભોજાઇ* હતી જે ડાહી સમજીને આવી આંહી
મુજને શીખામણ દેવા તે વાત મીઠી કે'વા ૧૦૮

સતિ મીરાંના દુઃખનો ચીતાર તેને કીધો
બળેલા મારા જીવને દીલાસો તેને દીધો ૧૦૯

બીજે ચોતારે તેને દયમંતીને દેખાડી
મુજના હૃદયને એવી ધીરજની છાપ પાડી ૧૧૦

દયમંતી સતિ શાણી પ્રિતમે વન આણી
તોયે તે નવ છોડે સ્વામીની સંગ દોડે ૧૧૧

માટે ઓ બેન મારી હીંમત શું તું હારી
આ દુઃખ શું તું માને ક્યાં ગઇ છે તારી સાને ૧૧૨

એમ કહી ભોજાઇ મુજને હીંમત થોડી આલી
રડતી મુને જોઇને નીજ બાથમાં તો ઘાલી ૧૧૩

ભોજાઇ ઠપકો દીએ મુજ મન [illegible] બીએ
પસ્તાઇને શું કરશો મુંઝાઇ રોજ મરશો ૧૧૪

દયમંતીને જુઓને પતિની સંગ ગઇતી
અરે આર્ય વસી છતાં નિજ સાથમાં તે રહીતી ૧૧૫

નળરાય તેહને તો મુકીને ગયો નાસી
પણ સતિ સુખ માણી શોધી રહીતી ખાસી ૧૧૬

કરતી હજારો વતતે શીહને ગયાં ધોવાઈ
એ સર્વે ઇશ જાણે તુજ કર્મની નવાઇ ૧૧૭

જેનો અપાર મહીમા મહીમા રહ્યો છવાઇ
કુલટાઓ સુખ માણે તુજ કર્મની નવાઇ ૧૧૮

દીકરીને દુઃખ શું છે તે તો કોઇ ન જાણે
ગૃહસ્થો થવા તણા તે વાંગારો ઉર આણે ૧૧૯

હવે એ બેન ગારી કહું છું કથા હું સારી
છે સર્વે વાતે સુખ પ્રીતમનું ભારી દુઃખ ૧૨૦

મગન તો પુછે છે શી રીતે નો રહેશે
બાકી રહેલું [illegible] ત્રીજા ભાગમાંહી કહેશે ૧૨૧

ઉમરેઠ ભટવાડી પોળને નાકે આવેલા સરસ્વતી પ્રીં. પ્રેસમાં
રતીલાલ બાળકૃષ્ણ ત્રીવેદીએ પ્રકાશક જદુલાલ નારણદાસ
નડીયાદવાળાના માટે છાપા.

જસમાઇનનો આયોડાઇઝડ

સારસાપરેલા

લોહી સુધારી શરીરને નિરોગી બનાવનારી ખરી ખાત્રીની દવા.

જસમાઇનનો આયોડાઇઝડ સારસા પરેલા આજકાલ ઘણોજ વખાણાય છે ખસ, લુખસ દરાજ, ખરજવાં, ગડગુમડ, પ્રમેહ, ચાંદી, વિસ્ફોટીક, કંઠમાળ, કોઢ, અને સામાન્ય નબળાઈ માટે ખાસ કરીને આ જસમાઇનનો સારસાપરેલા વાપરવા ડાકટરો ભલામણ કરે છે. સંધિવામાં તેનો ગુણ અજબ જેવો છે. કીંમત રૂ. ૧ા. વી. પી. થી રૂ. ૧ાા=. ૩ શીશીના ૫)=. ૬ શીશીના ૯)=.

મેનેજર— જસમાઇન એજન્સી,

મુ. નડીઆદ (ગુજરાત)